

Grunnlovsforslag 24

(2011–2012)

Grunnlovsforslag fra Hallgeir H. Langeland og Rannveig Kvifte Andresen

Dokument 12:24 (2011–2012)

Grunnlovsforslag fra Hallgeir H. Langeland og Rannveig Kvifte Andresen om endringer i Grunnloven §§ 2, 4 og 16 (endelig avskaffelse av statskirkeordningen)

Til Stortinget

Bakgrunn

Stortinget har gjennom stat-/kirke-forliket, slik det framgår av Innst. 233 S (2011–2012), gjennomført et første, viktig skritt i retning av å avvikle statskirkeordningen. Gjennom å frakoble enkelte av båndene mellom staten og kirken har Stortinget gått i retning av å sidestille kristendommen med andre religioner og livssyn i Norge. Det er en utvikling i riktig retning.

Likevel er kirken fortsatt grunnlovfestet som Norges folkekirke, den skal finansieres med offentlige midler, prestene er fortsatt statsansatt og kirkens ordning skal fastsettes ved lov, jf. Grunnloven § 16.

I lys av at Stortinget nå beveger seg mot en mer moderne, menneskerettsbasert grunnlov, i og med oppfølgingen av det stortingsoppnevnte Lønning-utvalget, er det behov for et endelig skille mellom stat og kirke.

Religionsfrihet og likestilling av tros- og livssynssamfunn

En moderne stat bør ha en konstitusjon som sikrer en lik og rettferdig behandling av alle sine innbyggere uavhengig av tro eller livssyn. Situasjonen etter stat/kirke-forliket er likevel at Den norske kirke på den ene side favoriseres som et utvalgt trossamfunn med en offentlig posisjon. På den annen side underlegges kirken begrensninger ved at den ikke nyter

godt av den samme selvstendighet som andre tros- og livssynssamfunn. Den norske kirke reguleres av en egen og relativt detaljert lov, mens andre tros- og livssynssamfunn i stor grad har frihet til selv å beslutte sine interne regler og hva slags demokrati de skal ha.

Den norske kirke er et trossamfunn på linje med andre, og bør derfor ha rett til å utøve sin rett til religionsfrihet uten statlig eller politisk innblanding. Prinsippet om religionsfrihet innebærer en plikt for staten til ikke å blande seg inn i et trossamfunns indre anliggender, så lenge trossamfunnet ikke bryter lover eller truer andres rettigheter og friheter. Den norske kirke må anerkjennes og fullt ut behandles som et trossamfunn med rettigheter og plikter på linje med øvrige tros- og livssynssamfunn.

Statens verdigrunnlag

Grunnlovens verdiparagraf, § 2, lyder nå:

«Værdigrundlaget forbliver vor kristne og humanistiske Arv. Denne Grundlov skal sikre Demokratiet, Retsstaten og Menneskerettighetene.»

Begrepet «den kristne arv» er i liten grad inkluderende overfor de innbyggerne i Norge som ikke har sine røtter i norsk tradisjon eller i den protestantiske kirken. Begrepet «den humanistiske arv» forstås i tillegg ulikt, noen knytter det til et spesifikt livssyn, andre til en filosofisk tradisjon.

En stats verdigrunnlag må uttrykke fellesverdier, uavhengig av tro eller livssyn. Fellesverdiene kan forankres i de grunnleggende ideene om demokrati, rettsstat og menneskerettigheter. En verdiparagraf bør uansett ikke henvise til spesifikke religioner eller livssyn. FNs spesialrapportør Heiner Bielefeldt advarer nettopp mot å knytte nasjonal identitet til religion, fordi det vanskelig kan oppfattes annerledes enn at noen ekskluderes.

I Grunnloven § 2 annen setning angis grunnleggende rettigheter som Grunnloven er ment å sikre. Dette signaliserer i seg selv et verdigrunnlag for den norske stat og dens innbyggere. Annen setning gir alene en klar og inkluderende anvisning på de sentrale verdiene som Grunnloven skal sikre.

I en demokratisk, menneskerettsbasert rettsstat er det urimelig at statsoverhodet skal ha bekjennelsesplikt. At statens overhode må høre til i et bestemt kirkesamfunn sender et uheldig signal om hva det innebærer å være norsk borger, og særlig når dette leses sammen med første ledd i § 2. I og med at monarkens rolle som kirkestyrer er opphevet, er dessuten § 4 i dag en unødvendig bestemmelse.

Et endelig skille mellom stat og kirke innebærer at flere bestemmelser i Grunnloven må oppheves eller endres. Dette bør følges opp umiddelbart etter at stat/kirke-forliket er gjennomført, og som en fullføring av det arbeidet som ble startet opp med Gjønnnesutvalgets utredning om forholdet mellom stat og kirke.

Forslag

Det fremmes følgende

forslag:

§ 2 skal lyde:

Alternativ A (originalspråk):

§ 2

Denne Grundlov skal sikre Demokratiet, Retsstaten og Menneskerettighetene.

Alternativ B (bokmål og nynorsk):

§ 2

Denne grunnlov skal sikre demokratiet, rettsstaten og menneskerettighetene.

–

§ 2

Denne grunnlova skal tryggje demokratiet, rettsstaten og menneskerettane.

Overskriften til kapittel B skal lyde:

Alternativ A (originalspråk):

Om den udøvende Magt

Alternativ B (bokmål og nynorsk):

Om den utøvende makt

–

Om den utøvande makta

§ 4 oppheves.

§ 16 skal lyde:

Alternativ 1 A (originalspråk):

§ 16

Alle Tros- og Livssynssamfund skulle understøttes på like Linje.

Alternativ 1 B (bokmål og nynorsk):

§ 16

Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje.

–

§ 16

Alle trus- og livssynssamfunn skal bli stødde på lik line.

Alternativ 2 A (originalspråk):

§ 16

Enhver har Frihed for Tanke, Samvittighed, Religion og Livsanskuelse. Denne Frihed omfatter Ret til at Ændre Religion eller Livssyn efter eget Valg og til at praktisere sin Religion eller sit Livssyn alene eller i Fællesskab med Andre.

Alternativ 2 B (bokmål og nynorsk):

§ 16

Enhver har frihet for tanke, samvittighet, religion og livsanskuelse. Denne friheten omfatter rett til å endre religion eller livssyn etter eget valg, og til å praktisere sin religion eller sitt livssyn alene eller i fellesskap med andre.

–

§ 16

Alle har fridom for tanke, samvit, religion og livssyn. Denne fridommen femner om retten til å skifte religion eller livssyn etter eige val, og til å praktisere religionen eller livssynet åleine eller i lag med andre.

Alternativ 3 A (originalspråk):

§ 16

Alle Indvaanere af Riget have fri Tros- og Livssynsudøvelse. Alle Tros- og Livssynssamfund skulle understøttes på lige Linje.

Alternativ 3 B (bokmål og nynorsk):

§ 16

Alle innbyggere i riket har fri tros- og livssynsutøvelse. Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje.

§ 16

Alle innbyggjarane i riket har fri religionsutøving. Alle trus- og livssynssamfunn skal bli stødde på lik line.

–
28. september 2012

Hallgeir H. Langeland

Rannveig Kvifte Andresen

Referert i Stortingets møte 28. september 2012.

«Forslaget blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje storting etter neste valg.»

Dag Terje Andersen
president